

Lisans Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Otizm Spektrum Bozukluğuna Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi

Determination of Fourth Year Undergraduate Students' Attitudes Towards Autism Spectrum Disorder

Fatma Bozdağ¹, Serdar Bozdağ², Muhammed Furkan Aydın³

¹Harran üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Şanlıurfa, Türkiye

²Ulusal Kibris Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü Lisans Programı, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

³Ulusal Kibris Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

ÖZ

Amaç: Bu araştırmanın amacı hemşire, psikolog, özel eğitim öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin otizm spektrum bozukluğuna yönelik toplumsal tutumlarının değerlendirilmesidir.

Materyal ve Metotlar: Araştırma verileri Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'nin hemşirelik, psikoloji, okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve özel eğitim öğretmenliği bölümlerini okuyan toplam 161 öğrenciden kişisel bilgi formu ve otizm spektrum bozukluğuna yönelik toplumsal tutumlar ölçeği kullanılarak elde edilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin otizm spektrum bozukluğuna yönelik toplumsal tutumlarının orta seviyenin üzerinde olumsuz olduğu belirlenmiştir. Cinsiyetin otizm spektrum bozukluğuna yönelik tutum üzerinde etkisi olmadığı saptanırken, 22 yaşın altında, otizm spektrum bozukluğuna yönelik ders almayan, hemşirelik bölümünü okuyan ve otizm spektrum bozukluğuna yönelik sempozyum/konferansa katılmayan öğrencilerin daha olumlu tutuma sahip olduğu bulunmuştur. Otizml bir çocuk ile çalışan öğrencilerin toplumsal yaşama yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu fakat otizml bir çocuk ile staj yapan veya muayenesine katılan öğrencilerin genel olarak otizm spektrum bozukluğuna yönelik toplumsal tutumlarının ve bilgilerinin daha olumsuz olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Özellikle sınıf, özel eğitim ve okul öncesi öğretmenliği bölümünü okuyan öğrencilerin tutumlarının iyileştirilmesinin gerekli olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda otizm spektrum bozukluğuna yönelik tutumun iyileşmesi için otizme yönelik ders almak, konferansa veya sempozyuma katılmak, staja çıkmak, otizml bir çocuğun muayenesine katılmanın yeterli olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Otizm spektrum bozukluğu, öğrenci, tutum

ABSTRACT

Aim: The aim of this study was to evaluate the social attitudes of nurse, psychologist, special education teacher, classroom teacher and preschool teacher fourth grade candidates towards autism spectrum disorder.

Material and Methods: The research data were collected from the nursing program of Cyprus International University, psychology, preschool teaching, classroom teaching and special education personal information from a total of 161 students studying teacher education departments form and the scale of social attitudes towards autism spectrum disorder.

Results: It was determined that the social attitudes of the students towards autism spectrum disorder were negative above the medium level. While gender was found to have no effect on attitudes towards autism spectrum disorder, it was found that students who were under 22 years of age, who did not take courses on autism spectrum disorder, who were studying in the department of nursing and who did not attend a symposium/conference on autism spectrum disorder had more positive attitudes. It was determined that the attitudes of the students working with a child with autism towards social life were more positive, but the social attitudes and knowledge about autism spectrum disorder in general were more negative for the students who did internship with a child with autism or participated in the examination of a child with autism.

Conclusion: It was determined that it was necessary to improve the attitudes of students studying in the departments of classroom, special education and preschool teaching. At the same time, it was found that taking a course on autism, attending a conference or symposium, participating in an internship, or participating in the examination of a child with autism were not sufficient to improve attitudes towards autism spectrum disorder.

Keywords: Autism spectrum disorder, student, attitude

Cite this article as: Bozdağ F, Bozdağ S, Aydın MF. Lisans 4. Sınıf Öğrencilerinin Otizm Spektrum Bozukluğuna Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. YIU Sağlık Bil Derg 2024;5:105-111.

Giriş

Otizm spektrum bozukluğu (OSB) yaşamın ilk yıllarında belirti veren etiyolojisi henüz tam olarak açıklanamayan nörogelişimsel bir bozukluk olarak tanımlanmaktadır (1). OSB'nin erkek çocuklarında görülme sıklığı kız çocuklarına oranla yaklaşık 4 kat daha fazladır. Amerika Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezi'nin 2023 yılında yayımlanan raporunda OSB'nin görülme sıklığının her geçen yıl dikkat çekici bir şekilde arttığı görülmektedir. Bu raporda OSB yaygınlık oranı 2000 yılında her 150 çocukta 1; 2006 yılında 110'da 1; 2012 yılında 69'da 1; 2018 yılında 44'te 1 ve 2023 yılında 36'da 1 olarak bildirilmiştir (2). Ülkemizde ise OSB'nin görülme sıklığı ile ilgili yapılmış kapsamlı bir çalışma bulunmamakla birlikte uluslararası verilere göre 68 çocuktan 1'i otizmlidir (3). OSB'nin tanısı için hiçbir spesifik tıbbi test bulunmamaktadır. Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından hazırlanan DSM-5 tanı kriterleri içerisinde yer alan toplumsal iletişim ve etkileşimde güçlükler ile sınırlı tekrarlı davranışlar en temel iki klinik özellik olarak dikkate alınmaktadır (1). Kesin tanı konulabilmesi için çocuğun birçok kez, belli aralıklarla, farklı ortamlarda ve birden fazla uzman kişi tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir (4).

OSB'li çocukların sosyal yaşama kazandırılmaları ve bağımsız bireyler haline gelebilmeleri için erken dönemde tanılanıp bireye özgü yoğun eğitim almaları gerekmektedir (5). Özel eğitim uzmanları tarafından OSB'li çocukların özel eğitim sınıf ve okullarında eğitim görmelerinin onların potansiyellerini azaltacağı, bu nedenle genel eğitim sınıflarında eğitime devam etmelerinin daha uygun ve gerekli olduğu önemle vurgulanmaktadır (6). OSB'li çocukların genel eğitim sınıflarına devam edebilmeleri ise ancak kaynaştırma eğitim yoluyla sağlanabilmektedir. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulaması; tüm çocukların beceri ve işlev düzeylerinde bağımsız olarak bir arada, aynı eğitim ortamlarında eğitim görmesi gerektiği düşüncesine dayanmaktadır (7). Sosyal etkileşim ve iletişim becerilerinde ciddi bozulmalar olan OSB'li çocukların kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamasının gelişimleri açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Fakat yapılan araştırmalarda, otizmliler çocukların ve ailelerinin eğitim-öğretim sürecinde damgalama, ötekileştirme veya dışlanma gibi birçok güçlük ve engel ile karşılaştıkları bildirilmektedir (8, 9). Otizmliler çocuklara yönelik bilgi, tutum ve davranış sorunlarının hepsi otizm stigmatı (damgalanma) olarak bilinmektedir (10). Otizmliler çocuklara yönelik bu sorunların ortadan kaldırılamaması onları eğitim, sağlık ve ilerde istihdam başta olmak üzere her alanda eşitsizliğe maruz bırakmaktadır (11). Aynı zamanda meslek yaşamları boyunca otizmliler çocuklarla ilk karşılaşan ve sık temas halinde bulunan doktorlar, hemşireler, terapistler ve eğitimcilerin otizmliler çocuklara yönelik, bilgi ve farkındalıklarının düşük olduğunu bildiren araştırmalar mevcuttur (4,12-17). Bu meslekleri icra edecek olan öğrencilerin toplumsal tutumlarının

ileride bakım ve eğitim verme davranışlarını etkileyeceği düşünülmektedir. Tanı aşamasından eğitim-öğretim sürecine kadar her adımda otizmliler çocukların ve ailelerinin yaşam kalitesinin iyileştirilmesinde bu profesyonellerin tutumları oldukça önemlidir (6, 15, 18-20). Bu araştırmada ise kısa bir süre sonra işe başlayacak olan hemşire, psikolog, özel eğitim öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin OSB'ye yönelik toplumsal tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir;

Hemşirelik, psikoloji, özel eğitim öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği bölümü dördüncü sınıf öğrencilerin OSB'ye yönelik toplumsal tutumları ne düzeydedir?

Farklı bölümleri okuyan öğrencilerin arasında OSB'ye yönelik toplumsal tutum arasında farklılık var mıdır?

Öğrencilerin OSB'ye yönelik toplumsal tutumları hangi sosyo-demografik etmenlerden etkilenmiş olabilir?

Materyal ve Metotlar

Araştırmanın Amacı ve Türü

Araştırma hemşirelik, psikoloji, okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve özel eğitim öğretmenliği bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinin OSB'ye yönelik toplumsal tutumlarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı tipte yürütülmüştür.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'nin 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz dönemi içerisinde eğitim fakültesi, fen-edebiyat fakültesi ve sağlık bilimleri yüksekokulunda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; Uluslararası Kıbrıs Üniversitesinin 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz döneminde eğitim fakültesi, fen-edebiyat fakültesi ve sağlık bilimleri yüksekokulunda hemşirelik, psikoloji, okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve özel eğitim öğretmenliği bölümlerinin dördüncü sınıflarında öğrenim görmekte olan toplam 200 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmaya Alınma Kriterleri

KKTC'de bulunan Uluslararası Kıbrıs Üniversitesinde 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz dönemi içerisinde hemşirelik, psikoloji, okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği veya özel eğitim öğretmenliği bölümünde dördüncü sınıf öğrencisi olan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından ilgili bölümlerin ders programına ulaşılarak öğrencilerin ders saatleri arasında kişisel bilgi formu ve OSBYTT ölçeği olmak üzere iki form dağıtılarak toplandı. Öğrencilerin formları doldurmaları için yaklaşık 20-25 dakika süre verildi. Veri kaybını azaltmak amacıyla devamsızlık hakkını kullanan öğrencilere ulaşabilmek için farklı bir sonraki haftada katılmayan öğrencilere formlar dağıtılarak doldurmaları istendi.

Verilerin Toplanması

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu; öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, hangi bölümü okudukları, otizme yönelik ders alma durumları gibi soruları içeren açıklı uçlu ve çoktan seçmeli olmak üzere toplam 10 sorudan oluşmaktadır.

Otizm Spektrum Bozukluğuna Yönelik Toplumsal Tutumlar (OSBYTT) Ölçeği: Otizm spektrum bozukluğuna yönelik toplumsal tutumlar ölçeği Flood, Bulgrin ve Morgan (2013) tarafından geliştirilmiştir (21). Türkçe'ye uyarlanması Batum ve Aydın tarafından (2019) yapılmıştır. Toplam 26 maddeden oluşan ölçeğin toplumsal yaşam, bilgi ve kişisel mesafe olmak üzere 3 alt boyutu vardır. Her bir madde; 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 4 (kesinlikle katılıyorum) arasında puanlanmakta olup 4'lü likert tipte bir ölçektir. Ölçekte 2., 9., 13., 22., 23., 24., 25. ve 26. maddeler tersine çevrilerek puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 26, en yüksek puan 104'tür. Ölçekten alınan puanların artış göstermesi OSB'li bireylere yönelik toplumsal tutumun olumsuz olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri; toplumsal yaşam için 0.86, bilgi için 0.47 ve kişisel mesafe için 0.71, toplam ise 0.77 olarak bildirilmiştir (22). Araştırmamızda Cronbach Alpha değeri; toplumsal yaşam için 0.57, bilgi için 0.86 ve kişisel mesafe için 0.73, toplam ise 0.84 olarak saptanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde IBM SPSS Statistics 22 (IBM Corp., Armonk, New York, ABD) istatistik paket programından yararlanıldı. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine Shapiro-Wilk normallik testi ve Q-Q grafikleri ile bakıldı ve tanımlayıcı istatistikleri olarak yüzde değerler, aritmetik ortalama, standart sapma, median, minimum ve maksimum değerleri verildi. Verilerin dağılımına uygun olarak bağımsız iki grup karşılaştırmalarında Independent t veya Mann-Whitney U testi, ikiden fazla bağımsız grup karşılaştırmalarında ANOVA veya Kruskal-Wallis testi kullanıldı. Çoklu karşılaştırmalarda post hoc test olarak bonferroni testi yapıldı ve istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Etik Onay

Veri toplamaya başlanılmadan önce bir devlet üniversitesinin sosyal ve beşeri bilimler etik kurulundan 16.12.2022 tarihli ve 2022/248 sayılı karar ile etik kurul onayı ve araştırmanın

yürütüldüğü üniversitenin rektörlüğünden kurum izni alınmıştır. Uygulama öncesi öğrencilere araştırmanın amacı hakkında açıklama yapılarak sözlü onamları alındı. Çalışma Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür.

Bulgular

Tablo 1'de öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri verilmiştir. Öğrencilerinin çoğunluğunun 23 yaşında (%49.1), kadın (58.4) ve okul öncesi öğretmenliği öğrencisi (%36.1) olduğu belirlenmiştir. Tüm öğrencilerin otizm kelimesini duyduğu, çoğunluğunun otizme yönelik ders aldığı (%60.2), sempozyum/konferansa katıldığı (%59.4), yakında otizimli bir birey olmadığı (%88.8), otizimli bir çocuk ile çalışmadığı (%94.4), staj yapmadığı (%82.6) ve otizimli bir çocuğun muayenesine katılmadığı (%87.6) saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri

Özellikler	n	%
Yaş		
22 ve altı	52	32.3
23	79	49.1
24 ve üzeri	30	18.6
Cinsiyet		
Kadın	94	58.4
Erkek	67	41.6
Bölüm		
Hemşirelik	30	18.6
Psikoloji	35	21.7
Okul öncesi öğretmenliği	58	36.1
Özel eğitim öğretmenliği	18	11.2
Sınıf öğretmenliği	20	12.4
Otizm kelimesini duyma		
Duyan	161	100
Otizme yönelik ders alma		
Alan	97	60.2
Almayan	64	39.8
Otizme yönelik sempozyum veya konferansa katılma durumu		
Katılan	96	59.6
Katılmayan	65	40.4
Yakınında otizmi birey varlığı		
Var	18	11.2
Yok	143	88.8
Otizimli bir çocuk ile çalışma durumu		
Çalışan	9	5.6
Çalışmayan	152	94.4
Otizimli bir çocuk ile staj yapmış olma durumu		
Yapan	28	17.4
Yapmayan	133	82.6
Otizimli bir çocuğun muayenesine katılma durumu		
Katılan	20	12.4
Katılmayan	141	87.6
Toplam	161	100

Tablo 2. Öğrencilerin OSBYTT ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları

Ölçek	Ortalama±SS	Ortanca (Min-Maks)
OSBYTTÖ	60.01±10.80	63.00 (28.00-77.00)
Toplumsal yaşam alt boyutu	22.58±4.14	24.00 (10.00-33.00)
Kişisel mesafe alt boyutu	16.70±4.32	17.00 (8.00-29.00)
Bilgi alt boyutu	20.73±5.40	20.00 (8.00-32.00)

SS: Standart sapma, Min: Minimum, Maks: Maksimum

Tablo 3. Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre OSBYTT ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

Özellikler	N	OSBYTTÖ		Toplumsal Yaşam Alt Boyutu		Kişisel Mesafe Alt Boyutu		Bilgi Alt Boyutu	
		Ortalama±SS	Ortanca (Min-Maks)	Ortalama±SS	Ortanca (Min-Maks)	Ortalama±SS	Ortanca (Min-Maks)	Ortalama±SS	Ortanca (Min-Maks)
Yaş									
22 ve altı	52	53.84±10.33	53.50 (29.00-73.00)	20.80±4.08	21.00 (10.00-30.00)	15.46±5.02	16.00 (8.00-29.00)	17.57±3.80	18.00 (8.00-24.00)
23	79	63.32±9.62	66.00 (28.00-75.00)	23.50±4.01	24.00 (10.00-33.00)	17.62±3.81	18.00 (8.00-26.00)	22.20±5.45	23.00 (8.00-32.00)
24 ve üzeri	30	62.00±10.25	66.00 (33.00-77.00)	23.23±3.67	24.00 (13.00-28.00)	16.43±3.78	16.00 (8.00-24.00)	22.33±5.44	22.50 (12.00-31.00)
Test*		<i>KW=31.270 p=0.000</i>		<i>KW=18.796 p=0.000</i>		<i>F=4.141 p=0.018</i>		<i>KW=25.172 p=0.000</i>	
Cinsiyet									
Kadın	94	60.03±11.33	63.50 (28.00-75.00)	22.52±4.46	23.00 (10.00-33.00)	16.78±4.37	17.00 (8.00-26.00)	20.72±5.74	20.00 (8.00-32.00)
Erkek	67	60.00±10.10	63.00 (32.00-77.00)	22.67±3.67	24.00 (13.00-28.00)	16.58±4.26	17.00 (8.00-29.00)	20.74±4.94	20.00 (9.00-32.00)
Test*		<i>U=2962.000 p=0.521</i>		<i>U=3132.500 p=0.955</i>		<i>U=3040.5000 p=0.709</i>		<i>t=2.441 p=0.979</i>	
Bölüm									
Hemşirelik	30	49.63±11.58	51.00 (28.00-73.00)	19.36±4.99	19.50 (10.00-33.00)	13.76±4.50	14.00 (8.00-26.00)	16.50±4.68	17.00 (8.00-24.00)
Psikoloji	35	54.48±9.79	54.00 (29.00-70.00)	20.45±4.35	21.00 (10.00-27.00)	15.60±4.95	16.00 (8.00-25.00)	18.42±3.71	19.00 (8.00-25.00)
Okul öncesi	58	62.70±7.53	65.00 (37.00-72.00)	23.77±2.90	24.00 (16.00-28.00)	18.86±3.98	19.00 (8.00-29.00)	20.06±4.34	20.00 (12.00-31.00)
Özel eğitim	18	69.50±3.61	70.00 (63.00-77.00)	24.94±1.21	25.00 (23.00-28.00)	16.61±1.85	16.00 (14.00-20.00)	27.94±2.36	28.00 (24.00-32.00)
Sınıf	20	68.95±2.76	69.50 (64.00-75.00)	25.55±1.50	25.50 (23.00-28.00)	16.85±1.18	17.00 (15.00-19.00)	26.55±1.46	26.50 (24.00-29.00)
Test*		<i>KW=74.738 p=0.000</i>		<i>KW=50.169 p=0.000</i>		<i>KW=29.599 p=0.000</i>		<i>KW=77.499 p=0.000</i>	
Otizm yönelik ders alma durumu									
Alan	97	63.56±9.71	66.00 (31.00-77.00)	23.63±3.44	24.00 (13.00-28.00)	17.37±4.00	17.00 (8.00-29.00)	22.55±5.40	23.00 (9.00-32.00)
Almayan	64	54.64±10.20	54.50 (28.00-73.00)	20.98±4.59	21.00 (10.00-33.00)	15.68±4.60	16.00 (8.00-26.00)	17.96±4.10	18.00 (8.00-26.00)
Test*		<i>U=1440.000 p=0.000</i>		<i>U=1850.000 p=0.000</i>		<i>U=2423.500 p=0.018</i>		<i>U=1592.000 p=0.000</i>	
OSB'ye yönelik sempozyum/konferansa katılma durumu									
Katılan	96	62.63±9.93	66.00 (32.00-77.00)	23.39±3.52	24.00 (13.00-28.00)	17.41±4.11	17.00 (8.00-29.00)	21.82±5.30	21.00 (9.00-32.00)
Katılmayan	65	56.15±10.96	57.00 (28.00-73.00)	21.38±4.68	22.00 (10.00-33.00)	15.64±4.42	16.00 (8.00-26.00)	19.12±5.19	20.00 (8.00-31.00)
Test*		<i>U=1949.000 p=0.000</i>		<i>U=2192.000 p=0.001</i>		<i>U=2384.000 p=0.011</i>		<i>U=2317.500 p=0.006</i>	
Otizimli bir çocuk ile çalışma durumu									
Çalışan	9	52.22±14.63	57.00 (31.00-70.00)	19.55±4.27	21.00 (14.00-25.00)	15.22±6.77	16.00 (8.00-29.00)	17.44±5.68	18.00 (9.00-26.00)
Çalışmayan	152	60.48±10.42	64.00 (28.00-77.00)	22.76±4.07	24.00 (10.00-33.00)	16.78±4.14	17.00 (8.00-26.00)	20.92±5.34	20.00 (8.00-32.00)
Test*		<i>U=464.000 p=0.105</i>		<i>U=384.000 p=0.027</i>		<i>U=530.000 p=0.255</i>		<i>U=463.000 p=0.103</i>	
Otizimli bir çocuk ile staj yapma durumu									
Yapan	28	65.10±10.22	68.50 (33.00-77.00)	23.85±2.88	24.00 (15.00-28.00)	17.03±4.45	16.00 (8.00-29.00)	24.21±5.81	26.00 (10.00-32.00)
Yapmayan	133	58.94±10.65	62.00 (28.00-75.00)	22.31±4.32	23.00 (10.00-33.00)	16.63±4.30	17.00 (8.00-26.00)	20.00±5.04	20.00 (8.00-31.00)
Test*		<i>U=1100.500 p=0.001</i>		<i>U=1491.000 p=0.097</i>		<i>U=1855.500 p=0.977</i>		<i>U=1050.500 p=0.000</i>	
Otizimli bir çocuk ile muayeneye katılma durumu									
Katılan	20	62.10±14.50	68.50 (32.00-77.00)	22.80±4.62	24.50 (13.00-28.00)	15.90±4.78	16.50 (8.00-29.00)	23.40±7.17	25.50 (9.00-32.00)
Katılmayan	141	59.72±10.21	62.00 (28.00-75.00)	22.55±4.08	23.00 (10.00-33.00)	16.81±4.25	17.00 (8.00-26.00)	20.35±5.02	20.00 (8.00-31.00)
Test*		<i>U=1013.000 p=0.042</i>		<i>U=1275.000 p=0.487</i>		<i>U=1216.000 p=0.318</i>		<i>U=938.500 p=0.015</i>	

SS: Standart sapma, Min: Minimum, Maks: Maksimum, U: Mann Whitney U, KW: Kruskal Wallis, F: Anova, t: Independent sample t testi.

Tablo 2’de öğrencilerin OSBYTT ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları verilmiştir. Öğrencilerin OSBYTT ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması 60.01 ± 10.80 , toplumsal yaşam alt boyutundan 22.58 ± 4.14 , kişisel mesafe alt boyutundan 16.70 ± 4.32 ve bilgi alt boyutundan 20.73 ± 5.40 belirlenmiştir. Bu sonuçlar öğrencilerin otizm spektrum bozukluğuna yönelik toplumsal tutumlarının orta seviyenin üzerinde olumsuz olduğunu göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 3’te öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre OSBYTT ölçeği ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması verilmiştir. Öğrencilerin yaş, bölüm, otizme yönelik ders alma ve otizme yönelik sempozyum veya konferansa katılmış olma durumunun OSBYTT ölçeği toplam ve tüm alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Otizmlili bir çocuk ile çalışma durumunun sadece toplumsal yaşam alt boyutu üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu saptanırken, otizmlili bir çocuk ile staj yapmış olma veya muayenesine katılmış olma durumu OSBYTT ölçeği toplam ve bilgi alt boyutu üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Öğrencilerin cinsiyetlerinin OSBYTT ölçeği toplam ve tüm alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığını belirlenmiştir ($p > 0.05$). Öğrencilerin OSBYTT ölçeği toplam ve tüm alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde; 22 yaşın altında, hemşirelik bölümünü okuyan, otizme yönelik ders almayan ve sempozyum veya konferansa katılmayan öğrencilerin daha olumlu tutuma sahip olduğu bulunmuştur. Otizmlili bir çocuk ile çalışan öğrencilerin toplumsal yaşama yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu fakat otizmlili bir çocuk ile staj yapan veya muayenesine katılan öğrencilerin genel olarak otizm spektrum bozukluğuna yönelik toplumsal tutumlarının ve bilgilerinin daha olumsuz olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tartışma

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının OSB’li bireylere yönelik 2023-2030 yılları arasında gerçekleştirmeyi planladığı ulusal eylem planının ilk hedefinde OSB’li bireylere yönelik toplumda kabullenme bilincinin geliştirilmesi yer almaktadır (23). Otizmlili çocukların eğitim, sağlık ve rehabilitasyon süreçleri sırasında onlar ile en fazla zaman geçirecek meslek grupları arasında özel eğitim öğretmenleri, sınıf öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, hemşireler ve psikologlar yer almaktadır. Bu çalışmada bu bölümleri okuyan dördüncü sınıf öğrencilerinin otizm spektrum bozukluğuna yönelik sosyal tutumları araştırılmıştır. Öğrencilerin OSB’li bireylere yönelik orta seviyenin üzerinde olumsuz tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

Hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin OYTT ölçeği puan ortalaması 46.0 ± 9.92 , alt boyut puan ortalamaları ise toplumsal yaşam için 26.92 ± 5.69 , bilgi

için 10.86 ± 2.62 ve kişisel mesafe için 8.21 ± 3.20 olarak bildirilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin merhamet puanlarının otizme yönelik tutumlarının %13.4’ünü açıkladığı ve bu değer istatistiksel olarak anlamlı olduğu bildirilmiştir (24). Benzer şekilde hemşirelik bölümü öğrencilerinin OYTT ölçeği puan ortalaması 49.63 ± 11.58 , alt boyut puan ortalamaları ise toplumsal yaşam için 19.36 ± 4.99 , kişisel mesafe için 13.76 ± 4.50 ve bilgi için 16.50 ± 4.68 olarak belirlenmiş olup hemşirelik bölümü öğrencilerinin özel eğitim öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği ve psikoloji bölümü öğrencilerine göre daha düşük puan ortalamaları olarak OSB’li bireylere yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin özel eğitim öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği ve psikoloji bölümü öğrencilerine göre sağlıklı bireylerin yanında hasta ve özel gereksinimi olan bireylere yönelik teorik dersler almalarının, uygulamaya çıkmalarının ve onlara bütüncül bakım anlayışını benimseyerek bakım vermelerinin OSB’li bireylere yönelik tutumlarının daha olumlu olmasına etki etmiş olabileceği düşünülmektedir. Hemşireler, aile sağlığı merkezlerinde bire bir çocukların rutin takip ve taramalarını gerçekleştiren, çocuklar ile temasta bulunan sağlık profesyonelleridir (25). Hemşireler ailelerden sonra çocuklar ile en fazla zaman geçiren kişiler olmaları nedeni ile ailelerin fark etmekte geciktikleri OSB’li çocukların erken tanınmasına en etkili profesyonellerdir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin OSB’li bireylere yönelik tutumlarının olumlu olması yüz güldürücü bir sonuçtur. Sağlık bilimleri fakültesine eğitim fakültesinden daha yakın olan psikoloji bölümü öğrencilerinin OYTT ölçeği ve tüm alt boyutlarından daha düşük puan ortalamaları ile özel eğitim öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinden daha olumlu tutuma sahip oldukları dikkat çekmektedir. Rehabilitasyon merkezlerinde özel eğitim öğretmenleri ile entegre çalışacak, OSB’li çocuklar ve aileleri ile bire bir görüşmeler yapacak, çocuklar ve aileler ile zaman geçirecek olan psikoloji bölümü öğrencilerinin de olumlu tutuma sahip olması oldukça önemli bir sonuçtur.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin OSB’li bireylere olan toplumsal tutumların orta seviyenin üzerinde olumsuz olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde İstanbul’da okul öncesi öğretmenliği bölümünü okuyan üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada, öğrencilerin yarısının OSB’li bir çocuğun eğitim ortamını rahatsız ettiği fikrinde olduğu bildirilmiştir (26). Oysaki, OSB’li çocukların kaynaştırma eğitim modeline dahil edilerek eğitim sürecinin sağlıklı devam ettirilmesinde özel eğitim öğretmenleri başta olmak üzere sınıf öğretmenlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin rolü ve etkisi oldukça büyüktür. Hatta otizmlili çocukların tanı almasında öğretmenlerin aileleri yönlendirmesi büyük bir etkidir. Bu nedenle öğretmenlik bölümünü okuyan öğrencilerin OSB’li çocuklara yönelik tutumlarının iyileştirilmesi gerektiği görülmektedir.

Öğrencilerin OSB'li bireylere yönelik tutumlarının cinsiyet faktöründen etkilenmediği belirlenirken yaş faktöründen etkilendiği, 22 yaş ve altındaki öğrencilerin OSB'ye yönelik toplumsal tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda OSB'li bireylere yönelik erkeklere göre kadınların, ergen ve yaşlılara göre ise genç yetişkinlerin daha olumlu tutuma sahip oldukları bildirilmektedir (27-29). Genç yetişkinlerin OSB'li bireylere yönelik daha olumlu tutuma sahip olması diğer araştırma sonuçları ile benzerlik gösterirken, cinsiyetin literatürden farklılık gösterme nedeninin örneklem grubunun öğrenci veya toplumdaki genel popülasyon gibi farklılıktan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

OSB'ye yönelik ders alan ve sempozyum/konferansa katılan öğrencilerin OYTT ölçeği ve tüm alt boyutlarından daha yüksek puan ortalamaları olarak daha olumsuz tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Otizmlili bir çocuk ile staj yapan ve muayenesine katılan öğrencilerin OYTT ölçeği ve bilgi alt boyutundan daha yüksek puan ortalamaları olarak daha olumsuz tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Benzer şekilde İngiliz ve Güney Koreli hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir araştırmada, İngiliz hemşirelik öğrencilerinde bilgi artışının tutum üzerinde önemli bir etkisi olduğu belirlenirken, Güney Koreli hemşirelik öğrencilerinde bilgi veya otizmlili bireyler ile temas sıklığının tutumu etkilemediği belirlenmiştir (30). Üniversite öğrencilerinin OSB tanısına sahip olan arkadaşlarına yönelik tutum ve bilgilerinin incelendiği bir araştırmada, bilginin OSB tanılı arkadaşlarına yönelik tutum için önemli bir öngörücü olmadığı ve OSB'li bireylere yönelik bilgi sahibi olan birçok öğrencinin, OSB tanılı akranları ile aktivitelere katılmaya yönelik olumsuz tutuma sahip oldukları saptanmıştır (31). Literatürde OSB'li bireylere yönelik bilgi ve farkındalığın artmasının olumlu tutuma neden olduğu gösteren araştırmalara (32-34) karşın bilgi ve farkındalığın yüksek olmasına rağmen OSB'li bireylere yönelik olumsuz tutumun olduğunu da bildiren araştırmalar vardır. Bu araştırmalarda OSB'li bireylere yönelik tutumun cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, merhamet, nezaket, inanç, kültür, etkileşime girme isteği veya damgalama gibi birçok farklı değişken ve kavramdan etkilendiği saptanmıştır (24,4,29,35-37). OSB'li bireylere yönelik tutumun iyileştirilebilmesi için sadece bilgi ve farkındalığın artırılmasının veya OSB'li bireylerle daha sık temasın sağlanılmasının yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sadece bir vakıf üniversitesinde yürütülmüş olması ve örneklemin belirlenen beş bölümün son sınıf öğrencileri ile kısıtlı tutulmuş olması araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Diğer bir sınırlılık ise sadece öz bildirim dayalı ölçek ile verilerin toplanılmasıdır.

Sonuç ve Öneriler

OSB'ye yönelik öğrencilerin orta seviyenin üzerinde olumsuz tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Fakat özellikle sınıf,

özel eğitim ve okul öncesi öğretmenliği bölümünü okuyan öğrencilerin tutumlarının iyileştirilmesinin gerekli olduğu görülmektedir. OSB'ye yönelik tutumun iyileşmesi için OSB'ye yönelik ders almak, konferansa/sempozyuma katılmak, staja çıkmak, OSB'li bir çocuğun muayenesine katılmak gibi faktörlerin yeterli olmadığı saptanmıştır. Bilgi ve farkındalığın yüksek, etkileşimin daha sık olması önemlidir fakat yeterli değildir. Yaş, cinsiyet, OSB'li bireyler ile temas sıklığı gibi değişkenlerin yanında nezaket, şefkat, merhamet gibi kavramlara da yer vererek eğitimler tasarlanmalıdır. Üniversite öğrencilerin OSB'ye yönelik toplumsal tutumlarının nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanılarak incelendiği araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. OSB'li çocuklar ile meslek hayatlarında karşılaşma ve çalışma potansiyeli yüksek olan bu bölümleri okuyan öğrencilere tıp, fizyoterapi, fen bilgisi öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği gibi farklı bölümleri okuyan öğrencilerinde dahil edilerek örneklemin daha geniş olduğu araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Etik Kurul Onayı: Araştırma öncesi bir devlet üniversitesinin sosyal ve beşeri bilimler etik kurulundan 16.12.2022 tarihli ve 2022/248 sayılı karar ile etik kurul onayı ve araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin rektörlüğünden kurum izni alınmıştır.

Yazar Katkıları: Fikir- FB, SB, MFA; Tasarım- FB, SB, MFA; Denetleme- FB; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi- SB, MAF; Analiz ve Yorum- FB; Literatür Taraması- FB, SB, MAF; Yazıyı Yazan- FB, SB, MAF; Eleştirel İnceleme - FB.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Bu araştırma TÜBİTAK tarafından 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2022/2 kapsamında desteklenmiştir (Proje No: 1919B012216086).

Ethics Committee Approval: Before the research, ethics committee approval was obtained from the social and humanities ethics committee of a state university with the decision dated 16.12.2022 and numbered 2022/248 and institutional permission was obtained from the rectorate of the university where the research was conducted.

Author Contributions: Concept- FB, SB, MFA; Design- FB, SB, MFA; Supervision- FB; Data Collection and/ or Processing- SB, MAF; Analysis and/ or Interpretation- FB; Literature Search- FB, SB, MAF; Writing- FB, SB, MAF; Critical Reviews - FB.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest between the authors.

Financial Disclosure: This research was supported by TUBITAK within the scope of 2209-A University Students Research Projects Support Programme 2022/2 (Project No: 1919B012216086).

Kaynaklar

1. American Psychiatric Association; 2013. [https://repository.poltekkes-kaltim.ac.id/657/1/Diagnostic%20and%20statistical%20manual%20of%20mental%20disorders%20_%20DSM-5%20\(%20PDFDrive.com%20\).pdf](https://repository.poltekkes-kaltim.ac.id/657/1/Diagnostic%20and%20statistical%20manual%20of%20mental%20disorders%20_%20DSM-5%20(%20PDFDrive.com%20).pdf) [Accessed: 24.09.2024]
2. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Data and Statistics on Autism Spectrum Disorder; 2023. <https://www.cdc.gov/autism/data-research/> [Accessed: 24.09.2024]
3. T. C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Ruh Sağlığı Dairesi Başkanlığı. Çocukluk Çağı Ruhsal Gelişimi. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cocukluk-cagi-ruhsal-geli%C5%9Fimi.html#:~:text=%C3%9Ckımızde%20bu%20alanda%20yap%C4%B1lm%C4%B1%C5%9F%20kapsam%C4%B1,%C3%B6zele%20ila%C3%A7%20veya%20a%C5%9F%C4%B1%20yoktur> [Accessed: 21.12.2024]
4. Pirinççi S, Aksu H, Abacıgil F, Okyay P. Tıp fakültesi 6. sınıf öğrencilerinde otizm spektrum bozukluğu ile ilgili bilgi ve farkındalık düzeyi [the level of knowledge and awareness about autism spectrum disorder on 6th class students of Adnan Menderes University Faculty of Medicine]. Turk J Child Adolesc Ment Health. 2019;26(3):97-102. <https://doi.org/10.4274/tjcamh.galenos.2016.2016.06.028>

5. Burak Y, Ahmetoğlu E. Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların kaynaştırılması ve bütünleştirilmesinde öğretmenlerle ilgili değişkenlerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Derg.* 2020;19(73):478–503. <https://doi.org/10.17755/esosder.598005>
6. Yıldırım Hacıbrahimoğlu B, Ustaoglu A. An investigation of preservice preschool teachers' knowledge and attitudes toward children with autism spectrum disorders. *Inonu University J Fac Educ.* 2019;20(2):491–506. <https://doi.org/10.17679/inuefd.441184>
7. Burak Y, Özden E, Sardroud EM. Okul öncesi öğretmenlerin otizm spektrum bozukluğu bilgileriyle problem davranışlardan rahatsız olma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Derg.* 2022;12(1):366–380. <https://doi.org/10.24315/tred.906666>
8. Boucher TQ, Lukacs JN, Scheerer NE, Iarocci G. Negative first impression judgements of autistic children by non-autistic adults. *Front Psychiatry.* 2023;14:1241584. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1241584>
9. Arslan, K. Otizmlili bireylere yönelik toplumsal farkındalık düzeyinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Derg.* 2023;11(34):28–47. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1167352>
10. Turnock A, Langley K, Jones CR. Understanding stigma in autism: a narrative review and theoretical model. *Autism Adulthood.* 2022;4(1):76–91. <https://doi.org/10.1089/aut.2021.0005>
11. Rivera RA, Bennetto L. Applications of identity-based theories to understand the impact of stigma and camouflaging on mental health outcomes for autistic people. *Front Psychiatry.* 2023;14:1243657. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1243657>
12. Burak Y, Ahmetoğlu E. Otizmlili çocukların eğitimsel yerleştirilmesi, kaynaştırılması ve bütünleştirilmesine yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Derg.* 2019;9(18):685–728. <https://doi.org/10.29029/busbed.586834>
13. Değirmenci Kurt A, Tomul E. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Derg.* 2020;4(7):144–154.
14. Gök G, Erbaş D. Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri. *Int J Early Childhood Special Educ.* 2011;3(1):66–87.
15. Rakap S. Okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitimi uygulamalarının desteklenmesinde doğal öğretim yaklaşımları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Derg.* 2017;18(03):471–492. <https://doi.org/10.21565/oezelegitimdergisi.319665>
16. Bakare MO, Ebigbo PO, Agomoh AO, Menkiti NC. Knowledge about childhood autism among health workers (KCAHW) questionnaire: description, reliability and internal consistency. *Clin Pract Epidemiol Ment Health.* 2008;4:1–8. <https://doi.org/10.1186/1745-0179-4-17>
17. Uz S, Kaya K. Otizmlili çocuklara ve ailelerine yönelik damgalama. *J History Culture Art Res.* 2018;7(1):663–683. <https://doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1411>
18. Gölbaşı H, Demirel Y, Karaca SN, Çiçek AU, Saru SA. Sivas il merkezinde otizm spektrum bozukluğunun (OSB) yaygınlığı ve aile sağlığı merkezleri sağlık çalışanlarının OSB farkındalıkları. *Cukurova Med J.* 2021;46(3):998–1008. <https://doi.org/10.17826/cumj.904937>
19. Arslan R, Yanık D. Sağlık çalışanlarının çocukluk çağı otizmi hakkında bilgi düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Derg.* 2022;10(3):930–940. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.1107308>
20. Er-Sabuncuoğlu DM. Otizm bilgi düzeyi: okul öncesi eğitimcileri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Derg.* 2016;3(1):28–52. <https://doi.org/10.21020/hsbfd.259140>
21. Flood LN, Bulgrin A, Morgan BL. Piecing together the puzzle: development of the societal attitudes towards autism (SATA) scale. *J Res Spec Educ Needs.* 2013;13(2):121–128. <https://doi.org/10.1111/j.1471-3802.2011.01224.x>
22. Batum S, Aydın A. Otizm spektrum bozukluğuna yönelik toplumsal tutumlar ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Derg.* 2021;5(2):1–24.
23. T. C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik II. Ulusal Eylem Planı 2023–2030; 2023. https://aile.gov.tr/media/134582/otizm_eylem_plani.pdf [Accessed:14.09.2024]
24. Erdoğan Ç, Ceylan SS. Pediatri hemşireliği dersi alan öğrencilerin merhamet düzeyleri ve otizme karşı tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi: kesitsel çalışma. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci.* 2022;14(3). <https://doi.org/10.5336/nurses.2022-88106>
25. Tar E. Orem öz-bakım teorisine göre otizm spektrum bozukluğu olan çocuk ve ailesini tanılama süreci: olgu sunumu. *Güncel Hemşirelik Araştırmaları Derg.* 2021;1(3):126–134. <https://doi.org/10.29228/tjdn.52019>
26. Hıdıroğlu S, Lülecı NE, Karavuş M, Karakıtır SG, Karavuş A. A study exploring the autism awareness of students attending the department of pre-school teacher education of a public University in Istanbul, Turkey. *Marmara Med J.* 2020;33(2):90–96. <https://doi.org/10.5472/marumj.741719>
27. Kuzminski R, Netto J, Wilson J, Falkmer T, Chamberlain A, Falkmer M. Linking knowledge and attitudes: determining neurotypical knowledge about and attitudes towards autism. *PLoS One.* 2019;14(7):e0220197. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0220197>
28. Zarokanelou V, Gryparis A, Papatheodorou P, Tatsis G, Tafiadis D, Papadopoulos A, et al. Societal attitudes towards autism (SATA): Validation of the Greek version in the general population. *J Autism Dev Disord.* 2024;54(4):1582–1593. <https://doi.org/10.1007/s10803-022-05842-2>
29. De Vries M, Cader S, Colleer L, Batteux E, Yasdiman MB, Tan YJ, et al. University students' notion of autism spectrum conditions: a cross-cultural study. *J Autism Dev Disord.* 2020;50:1281–1294. <https://doi.org/10.1007/s10803-019-04343-z>
30. Mac Cárthaigh S, López B. Factually based autism awareness campaigns may not always be effective in changing attitudes towards autism: evidence from British and South Korean nursing students. *Autism.* 2020;24(5):1177–1190. <https://doi.org/10.1177/1362361319898362>
31. White D, Hillier A, Frye A, Makrez E. College students' knowledge and attitudes towards students on the autism spectrum. *J Autism Dev Disord.* 2019;49:2699–2705. <https://doi.org/10.1007/s10803-016-2818-1>
32. Chu SY, Lee J, Wong YY, Gan CH, Fierro V, Hersh D. Knowledge mediates attitude in autism spectrum disorders? Data from Malaysia. *Int J Dev Disabil.* 2023;69(4):568–577. <https://doi.org/10.1080/20473869.2021.1975254>
33. Jones SC, Akram M, Gordon CS, Murphy N, Sharkie F. Autism in Australia: community knowledge and autistic people's experiences. *J Autism Dev Disord.* 2021;51(10):3677–3689. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04819-3>
34. Ahmed FY, El Karmalawy E, Helmy E. Assessment of knowledge and attitude of technical nursing school students regarding autistic children. *Egyptian Nurs J.* 2020;17(2):117–125. https://doi.org/10.4103/enj.2_21
35. Datu JAD. Knowledge with kindness is power! Knowledge about autism and kindness relate to better attitude towards persons with autism spectrum disorder. *Int J Dev Disabil.* 2023;69(3):452–456. <https://doi.org/10.1080/20473869.2023.2193485>
36. Li X, Xu H, Zhang J. Attitudes of Chinese public towards the autism community: evidence from a decade of Weibo data. *Heliyon.* 2024;10(16):e35113. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e35113>